

Ποιμαντικά στιγμιότυπα

Τὸ εὐαγγέλιο τῆς κρίσεως

Τοῦ Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου

Ἡ ἐπικαιρότητά του

Ἐπανερχεται μὲ τὴν ἀνατολὴ τῆς νέας χιλιετίας ὅσον ποτὲ ἄλλοτε ἡ ἐπικαιρότητα τοῦ Εὐαγγελίου τῆς κρίσεως. Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι κατέχουμε κάποιον μυστικό, τὸ ὁποῖο καὶ κρύβουμε ἐπιμελῶς, γιὰ τὸ πότε θὰ γίνεῖ αὐτὴ ἡ Κρίση, πράγμα πού μόνο ὁ πατὴρ ἄλλωστε γνωρίζει (Μάρκ. ιγ', 32). Ἐάν ἀγνοοῦμε τὸ «πότε ὁ καιρὸς», γιὰ τὸν ὁποῖο κάνει λόγο ὁ ἐπόμενος στίχος 33, ὁ λόγος μας δὲν εἶναι ἀνεπίκαιρος, οὔτε μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὸ καθήκον μας νὰ γρηγοροῦμε, νὰ ἀγρυπνοῦμε, δηλαδή, γιὰ νὰ μὴ πιαστοῦμε στὸν ὕπνο. Ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ἀπευθύνεται πρὸς ὅλους. Ὁχι μόνο «κατ' ἰδίαν» πρὸς τὸν Πέτρο, τὸν Ἰάκωβο, τὸν Ἰωάννη καὶ τὸν Ἀνδρέα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπολοίπους Ἀποστόλους καὶ πρὸς ὅλους μας: «ἀ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω» (στίχος 37).

Ἡ ἐπικαιρότητα πάλι δὲν ἔγκειται στὴ χρονικὴ στιγμή πού θὰ λάβει χώρα τὸ γεγονός. Ἡ ἐτοιμότητά μας γι' αὐτὸ εἶναι τὸ ἓνα κρατούμενο. Τὸ ἄλλο κρατούμενο εἶναι ἐκεῖνο γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ δώσουμε λόγο ἐκείνη τὴν ἡμέρα, τὴν ὥρα καὶ τὴ στιγμή γιὰ τὸ πόσο, δηλαδή, ἀνταποκριθῆκαμε στὸ περιεχόμενο τῆς κρίσεως καὶ πόσο μάθαμε νὰ μιλάμε τὴ γλώσσα τῆς ἀγάπης. Γιατὶ τὸ Εὐαγγέλιο τῆς Κρίσεως σ' αὐτὴ τὴ γλώσσα ἀναφέρεται καὶ αὐτὴ τὴ γλώσσα πρέπει νὰ μάθουμε ἐπειγόντως καὶ σὲ ὅλες τὶς διαλέκτους τῆς. Δὲν εἶναι τυχαῖο μάλιστα ὅτι στὰ πρόθυρα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἡ Ἐκκλησία μας ἀναγινώσκει εἰς ἐπήκοον ὄλων ὡς εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα τὴν Κυριακὴ τῆς Ἀπόκρως τὸ Εὐαγγέλιο τῆς Κρίσεως (Ματθ. κε', 31-46). Εἶναι σὰ νὰ μᾶς κα-

λεῖ σ' ἓνα ταχύρρυθμο σεμινάριο ἐκμαθήσεως αὐτῆς τῆς κοινῆς γλώσσας, τὴν ὁποία οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς ἀγνοοῦμε, γι' αὐτὸ καὶ κτίζουμε πύργους στὴν ἄμμο ἀνάλογους μὲ ἐκεῖνον τῆς Βαβέλ.

Ἡ εἰδοποιὸς διαφορὰ

Πρόσφατα μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ὁμιλήσω γιὰ «τὰ ἕξι εἶδη τῆς ἀγάπης τοῦ Εὐαγγελίου τῆς κρίσεως» καὶ νὰ δώσω πρὸς δημοσίευση τὸ κείμενο τῆς εισηγήσεώς μου στὸν ΛΕ' τόμο τῆς «Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν» (ὑπὸ ἐκδοσῆ). Θὰ ὑποστήριζα ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἕξι εἰδῶν τῆς ἀγάπης κάνει καὶ τὴν εἰδοποιὸ διαφορὰ με-

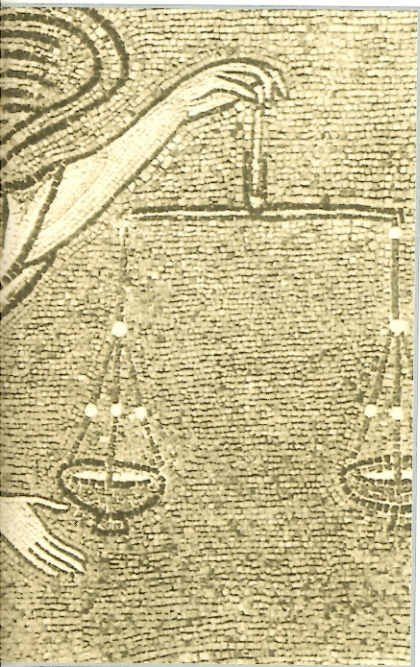
ταξὺ τῶν «εὐλογημένων τοῦ πατρός», τῶν δικαίων, καὶ τῶν «κατηραμένων». Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ πού «ἀπελεύσεται» ἡ κάθε κατηγορία ἀνθρώπων μετὰ τὴν ἡμέρα τῆς μελλούσης κρίσεως – εἰς κόλασιν ἢ εἰς ζωὴν αἰώνιον – θὰ πρέπει νὰ συνειδητοποιηθεῖ ὅτι ἐκεῖνο πού κάνει τὴ ζωὴ τῆς γῆς ζωὴ ἢ κόλαση εἶναι ἡ παρουσία ἢ ἡ ἀπουσία τῆς ἀγάπης. Αὐτὸ ἄλλωστε εἶναι τὸ οὐσιαστικὸ μῆνυμα αὐτῆς τῆς περικοπῆς. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀπλῶς

«Ἄγγελος Κυρίου» – «Ψηφιδωτὸ ἀπὸ τὸ παρακλήσι τοῦ...

συνακόλουθη συνέπεια. Ἡ διήγηση τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Κρίσεως διαφωτίζει μάλιστα στήν πλήρη της ἔκταση τὴν ἐκκλησιαστική, ἀτομική ἢ κοινωνική, διακονία, τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα ἀναλύει ὁ Κύριος χριστολογικὰ («ἐμοὶ ἐποίησατε»). Σὲ τελευταία ἀνάλυση, ἡ ἐκκλησιαστική διακονία, πὸν οὐσιαστικὰ ἀπορρέει ἀπὸ τὴ συγκεκριμένη αὐτὴ διήγηση, οἰκοδομεῖ μὲ τρόπο φανερὸ τὸ μυστικὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ τὴν Ἐκκλησία («εἶδες γὰρ τὸν ἀδελφόν σου, εἶδες τὸν Θεόν σου»).

Στὴν ἐν λόγω περικοπὴ περιγράφονται τὰ ἕξι εἶδη τῆς ἀγάπης, ὅταν τὴν ἐφαρμόζουμε μὲ τρόπο ἐνεργητικὸ (θετικῶς), ἢ ὅταν τὴν παραλείπουμε (ἀρνητικῶς). Αὐτὴ ἡ ἀγάπη μπορεῖ νὰ ἐπιτελεσθεῖ καὶ σωματικῶς (ὕλικῶς) καὶ ψυχικῶς (πνευματικῶς), σύμφωνα μὲ τὴν ἐρμηνεία τοῦ Θεοφυλάκτου Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, ὁ ὁποῖος ἔζησε μέχρι τὶς ἀρχές τοῦ 12ου αἰώνα.

Υγὸς τῆς Δικαιοσύνης.
Ριστέλλο τῆς Βενετίας (12ος αἰών).

σωπο τοῦ ἀδελφοῦ ἀντικρύζουμε τὸν ἴδιο τὸν Θεό. Ὁ ἄνθρωπος κατέστη ἱκανὸς νὰ «εἰκονίζει» τὸν ἴδιο τὸ Θεὸ καὶ ὁ Χριστὸς ταυτίζεται μαζί του. Ὁ ὄσιος Νεῖλος λέγει ὅτι «μα-

κάριος ἐστὶ μοναχὸς –θὰ ὑποστήριζα ὅτι μακάριος εἶναι κι ὁ κάθε χριστιανὸς– ὁ πάντας ἀνθρώπους ὡς Θεὸν μετὰ Θεὸν λογιζόμενος» (Λόγος περὶ προσευχῆς, κεφ. ρκα').

Διαχρονικὴ ἐφαρμογὴ

Ἀνοίγεται, λοιπόν, ἐνώπιόν μας στάδιον δόξης λαμπρὸν ἐφαρμογῆς τοῦ μηνύματος τοῦ Χριστοῦ σὲ κάθε ἐποχῇ. Τὸ μῆνυμα αὐτὸ εἶναι διαχρονικὸ καὶ μπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθεῖ παντοῦ καὶ πάντοτε καὶ ὑπὸ πάντων, γιὰτι παντοῦ καὶ πάντοτε ὑπάρχουν αὐτὲς οἱ βαθιεῖς, ἐντονες ἀνθρώπινες ἀνάγκες, πὸν μνημονεύονται στὸ εὐαγγελικὸ κείμενο. Ἡ τετραπλὴ μάλιστα προσέγγιση καὶ διαίρεση, σὲ θετικὴ καὶ ἀρνητικὴ, σωματικὴ –ὕλικὴ καὶ ψυχικὴ– πνευματικὴ ἐφαρμογὴ, ἐλευθερώνει τὶς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε μὲ φαντασία νὰ ἀναπτύξει καὶ νὰ σχεδιάσει τὴν Ἀγάπη μὲ τοὺς δείκτες της. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θέλω νὰ παραπέμψω σ' ἓνα ἄλλο θεμελιῶδες κείμενο τῆς Καινῆς Διαθήκης γιὰ τὴν ἀγάπη. Ἐννοῶ τὸν ὕμνο τῆς ἀγάπης τοῦ ἀποστόλου Παύλου πὸν βρίσκεται στὴν Ἀ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή, κεφ. ιβ', 31 - ιδ', 1.

Τὸ κείμενο, σὸν ὁποῖο περιγράφονται τὰ ἕξι εἶδη τῆς ἀγάπης, θὰ μπορούσαμε νὰ τὸ ὀνομάσουμε *Χάρτα τῆς κοινωνικῆς διακονίας τῆς Ἐκκλησίας* καὶ γιὰτι ὄχι καὶ τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας. Τὸ Εὐαγγέλιο τῆς κρίσεως θὰ μπορούσε μάλιστα νὰ στοιχειοθετήσῃ ἀκόμη καὶ μίαν κοινωνικὴ κριτικὴ ὡς πρὸς τὸ τί κάνουν ἢ δὲν κάνουν οἱ κοινωνίες καὶ τὰ κράτη γι' αὐτὲς τὶς ἀνάγκες, ἐν ὄψει τῆς Βασιλείας ἀλλὰ καὶ τῆς καθημερινότητος –γιὰ τὴν ὁποία γίνεται τόσος λόγος τώρα τελευταῖα– καὶ ὄχι μόνο κριτικὴ σὲ ἀτομικὸ ἢ προσωπικὸ ἐπίπεδο. Εἶναι περιττὸ νὰ σημειώσουμε ὅτι ἱστορικὰ ἡ Ἐκκλησία ἀνέπτυξε τὸ ὄλο κοινωνικὸ της ἔργο καλλιεργώντας αὐτὰ τὰ ἕξι εἶδη τῆς ἀγάπης καὶ θὰ συνεχίσει καὶ σὸν μέλλον. Κατὰ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου ἄλλωστε «τοὺς φτωχοὺς θὰ τοὺς ἔχουμε πάντοτε μαζί μας» (Ματθ. κς', 11), ἀνθρώπους, δηλαδὴ, μὲ ἀνάγκες ψυχικὲς καὶ σωματικὲς, γιὰ τοὺς ὁποῖους ἡ Ἐκκλησία θὰ πρέπει νὰ μεριμνᾷ.